

مطالعه ارتباط عوامل مؤثر بر استفاده از اینترنت با تمایل به بکارگیری آن در اعضای هیأت علمی بر اساس تئوری رفتار منطقی

جمیله مختاری نوری^۱، سیما زهری^۲، فریده یغمایی^۳، عباس عبادی^۴، مهریار یولداشخان^۵

چکیده

مقدمه: با توجه به این که ضرورت استفاده از اینترنت به عنوان منبع اطلاعاتی مهم به طور چشم‌گیری در جامعه علمی رو به افزایش است، لذا تعیین عوامل مؤثر بر تمایل اعضای هیأت علمی به استفاده از اینترنت که بنا به موقعیت خود باید با دانش روز و منابع مهم اطلاعاتی آشنا باشند، مورد توجه قرار گرفته است. از این رو این پژوهش با هدف تعیین میزان و ارتباط عوامل مؤثر بر استفاده از اینترنت با تمایل به بکارگیری آن در اعضای هیأت علمی بر اساس تئوری رفتار منطقی انجام شد.

روش: در این مطالعه توصیفی همبستگی که در سال ۱۳۸۸ انجام شد، تئوری رفتار منطقی به عنوان پایه نظری انتخاب شد و ارتباط سه عامل نگرش به استفاده از اینترنت، هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت و متغیرهای خارجی (ویژگی‌های جمعیت‌شناختی) با تمایل به استفاده از اینترنت اندازه‌گیری شد. نمونه‌گیری به روش سنسوس و نمونه‌ها شامل کلیه اعضای هیأت علمی یکی از دانشکده‌های پرستاری مشتمل بر ۲۹ نفر بود. برای اندازه‌گیری میزان نگرش به استفاده از اینترنت از پرسشنامه‌ای ۴۰ عبارتی معتبر و پایا استفاده شد و اندازه‌گیری میزان هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت (۸ عبارت) و تمایل به استفاده از اینترنت (۶ عبارت) توسط یک پرسشنامه پژوهش‌گرساخته پس از کسب اعتبار و پایایی تحقق یافت. آزمون‌های آماری اسپیرمن، پیرسون، رگرسیون خطی ساده، رگرسیون چندگانه و هم خطی چند گانه انجام شد.

یافته‌ها: در بیشتر نمونه‌ها، نگرش متوسط و هنجارهای اجتماعی زیاد بود و در نیمی از نمونه‌ها تمایل به استفاده از اینترنت در حد متوسط برآورد شد. مطابق با تئوری رفتار منطقی، میزان نگرش و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت با تمایل به استفاده از اینترنت ارتباط مستقیم و قدرت پیش‌گویی داشتند ($p < 0/01$). همبستگی معنادار بین نگرش به استفاده از اینترنت ($p = 0/012$) و بین میزان تحصیلات نیز با تمایل به استفاده از اینترنت همبستگی معنادار مشاهده شد ($p = 0/014$). همچنین بین سابقه کار بالینی و نگرش به استفاده از اینترنت نیز همبستگی ($p = 0/003$ و $I = 0/56$) مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: افزایش نگرش مثبت و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت منجر به افزایش تمایل به استفاده از اینترنت (عوامل مدل رفتار منطقی) می‌شود.

کلید واژه‌ها: نگرش به استفاده از اینترنت، هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت، تمایل به استفاده از اینترنت، تئوری رفتار منطقی، اعضای هیأت علمی، دانشکده پرستاری

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۹/۹/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۸۹/۴/۲

- ۱ - دانشجوی دکتری پرستاری، مربی دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌ا... (عج) (نویسنده مسؤول)
- پست الکترونیکی: jamilmokhtari@yahoo.com
- ۲ - دانشجوی دکتری پرستاری، مربی دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- ۳ - دکتری بهداشت عمومی، دانشیار دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- ۴ - دکتری پرستاری، استادیار دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌ا... (عج)
- ۵ - کارشناس ارشد بیهوشی، مربی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

مقدمه

ورود به هزاره سوم، موجب شدت علاقه پژوهشگران اجتماعی به تولید علم در دو حوزه نظریه پردازی و پژوهش در خصوص اهمیت، جایگاه و چگونگی استفاده از فن آوری در جامعه شده است.

نظام‌های آموزشی در سراسر جهان نیاز شدیدی به استفاده از فن آوری اطلاعات و ارتباطات به منظور آموزش دارند. اگرچه فن آوری‌ها دامنه‌ی بسیار گسترده و روبه-رشدی دارند ولی در این بین اینترنت جایگاه ویژه‌ای به دست آورده و پژوهش‌های زیادی را برانگیخته است. اینترنت امکان ارتباط بین مراکز مهم دانشگاهی و پژوهشی، مؤسسات دولتی، مراکز تجاری و تماس کاربران در سراسر جهان را فراهم می‌سازد.

اهمیت، جایگاه و چگونگی استفاده از رایانه، اینترنت و فناوری اطلاعات، یکی از زمینه‌های پژوهشی و نظری در تحلیل‌های اجتماعی تلقی شده و حوزه‌های جدید نظری و پژوهشی در علوم اجتماعی نوین را به خود اختصاص داده است. در دهه گذشته پژوهش‌های فزاینده-ای تصورات، طرز تلقی و نگرش‌های کاربران نسبت به رایانه، فن آوری اطلاعات و اینترنت را مورد بررسی قرار داده‌اند (۱-۳).

اینترنت می‌تواند منجر به تغییر رفتار شود و می‌تواند نیازهای اطلاعاتی و پژوهشی را به عنوان یکی از فن-آوری‌های آموزشی برطرف کند (۴).

اما چه عواملی بر نمایی به استفاده از اینترنت مؤثر است؟ برای پاسخگویی به این سؤال از تئوری منطقی آیزن و فیش بین (۱۹۷۵) استفاده شد. تئوری رفتار منطقی مدلی است که ریشه آن در علم روان‌شناسی اجتماعی است. در این تئوری سه عامل اصلی برای بروز رفتار عبارتند از: نگرش، هنجارهای اجتماعی و تمایل رفتاری. منظور از نگرش فرد به رفتار خاص، باورهای او در مورد پیامدهای آن رفتار است و موجب ایجاد علاقه، حس اعتماد یا عدم آن به رفتار خاص می‌شود. به عبارتی دیگر به نظر آیزن (۱۹۸۵) نگرش به یک رفتار، ارزشیابی مثبت یا منفی در مورد انجام آن عمل است. اگر ارزشیابی فرد از پیامد رفتار خاص، مثبت باشد یعنی نگرش فرد مثبت خواهد بود و بالعکس (۵-۸). هنجارهای اجتماعی، باورهای فرد در مورد باید و نبایدهای رفتاری است که از

طریق شخص یا گروه خاص بر او القا می‌شود و ایجاد انگیزه برای انجام کار در وی می‌کنند به تعبیر روشن‌تر، هنجارهای اجتماعی عبارت است از فشارهای خارجی از طرف شخص یا اشخاص خاص برای بروز رفتار مشخص از فرد. بر اساس این مدل، رفتار فرد را به وسیله اندازه-گیری تمایل رفتاری به انجام آن تاحدودی می‌توان پیش-بینی کرد و مطالعات فراتحلیلی در مورد کاربرد تئوری فوق نشان داده است که مدل می‌تواند پیش‌گو کننده خوبی برای پیش‌بینی رفتار باشد. که به صورت معادله زیر و شکل شماره ۱ خلاصه می‌شود (۹):

تمایل به انجام رفتار = نگرش + هنجارهای اجتماعی
آیزن و فیش بین همچنین معتقدند که متغیرهای خارجی بر نگرش و هنجارهای اجتماعی تأثیر گذارند مانند ساختار سازمانی و غیره. (۶). تئوری رفتار منطقی کاربردهای متعدد در پزشکی (۱۰ و ۱۱) آموزش (۴ و ۱۵-۱۲)، پژوهش (۱۶)، اقتصاد (۱۷)، علوم رفتاری (۱۸) و سایر علوم دارد.

Tsai و همکاران (۲۰۰۱) از نتایج پژوهش خود دریافتند که رابطه معناداری بین نگرش به اینترنت و استفاده از اینترنت وجود دارد (۷).

LaRose و همکاران (۲۰۰۱) با توجه به مدل بندورا، پرسشنامه‌ای برای اندازه‌گیری خودکارآمدی اینترنت ساختند که رابطه معناداری با تجربه اینترنتی، استفاده از اینترنت، و همچنین رابطه معنادار منفی با تنش اینترنتی داشت. از سویی دیگر میان تجربه و استفاده از اینترنت ارتباط معناداری مشاهده کردند. نهایت آن که بین تنش ناشی از اینترنت و استفاده از اینترنت، ارتباط معنادار منفی وجود داشت. در پژوهشی دیگر، پژوهشگران به این نتیجه رسیدند که افسردگی، رابطه معناداری با تنش ناشی از اینترنت، و علاوه بر آن رابطه معنادار منفی با تجربه اینترنتی دارد (۱۹). یافته‌های پژوهش Luan و همکاران (۲۰۰۵) نیز بازگوکننده رابطه معنادار بین تجربه استفاده از اینترنت و نگرش به اینترنت در بین معلمان است.

تسای (۲۰۰۴) در پژوهش خود با عنوان نگرش نوجوانان به اینترنت دریافت که تفاوت معناداری در نگرش کاربران به اینترنت بین دختران و پسران وجود ندارد. اما Joiner و همکاران (۲۰۰۵) دریافتند که تمایزات جنسی با استفاده از اینترنت ارتباط دارد و مردان از اینترنت بیشتر از زنان استفاده می‌کنند. Wu و Tsai (۲۰۰۶) در پژوهش

در مطالعه تنو (۲۰۰۹) نگرش خودگزارشی به استفاده از رایانه ۲۸۵ معلم در سنگاپور بررسی شد، نتایج نشان داد که نگرش مثبت به استفاده از رایانه به طور معنادار با آسانی استفاده از آن ارتباط داشت.

از آن جا که محققین خود با عضویت هیأت علمی با مشکل تمایل ضعیف به استفاده از اینترنت، در بعضی از همکاران مواجه بودند با استفاده از تئوری رفتار منطقی به بررسی دقیق و علمی عوامل مؤثر بر تمایل به این رفتار خاص در بین جامعه علمی خود پرداختند. نتایج این پژوهش، به شناخت تمایل به استفاده از اینترنت و عوامل مؤثر بر آن کمک خواهد کرد که می‌تواند برای مدیران در تصمیم‌گیری‌های آینده مؤثر باشد.

تاکنون پژوهشی در رابطه با تمایل اعضای هیأت علمی به استفاده از اینترنت با استفاده از تئوری رفتار منطقی انجام نشده است و با توجه به اهمیت اینترنت و ضرورت به‌کارگیری آن برای رفع نیازهای آموزشی و پژوهشی، بررسی عواملی که موجب ایجاد تمایل به استفاده از اینترنت می‌شود و عواملی که موجب شده در بعضی از اعضای هیأت علمی این تمایل به استفاده از اینترنت وجود نداشته باشد، آن هم با استفاده از یک مدل علمی ضروری است.

پژوهشگران مطالعه حاضر با استفاده از تئوری رفتار منطقی به بررسی میزان و ارتباط نگرش و هنجارهای اجتماعی و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی (متغیرهای خارجی) که می‌توانند موجب استفاده از فن‌آوری رایانه شوند (۷) یعنی بر بروز رفتار استفاده از اینترنت و تمایل به بکارگیری آن در اعضای هیأت علمی مؤثر باشند، پرداختند. از این رو این پژوهش با هدف تعیین میزان و ارتباط عوامل مؤثر بر استفاده از اینترنت با تمایل به بکارگیری آن در اعضای هیأت علمی بر اساس تئوری رفتار منطقی انجام شد.

روش مطالعه

این پژوهش یک مطالعه توصیفی همبستگی است که در سال ۱۳۸۸ انجام شد. جامعه مورد پژوهش در این مطالعه را اعضای هیأت علمی دانشکده پرستاری یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران تشکیل می‌دهند. واحدهای پژوهش به روش سرشماری وارد مطالعه شدند و تعداد آن‌ها ۲۹ نفر بود.

خود با عنوان «نگرش به اینترنت در دانشجویان و خودکارآمدی اینترنت» دریافتند که دانشجویان پسر نسبت به دختران، نگرش مثبت‌تری به اینترنت داشتند و همچنین احساس خودکارآمدی اینترنت در پسران بیشتر از دختران گزارش شد. دانشجویان دارای تجربه بیشتر در استفاده از اینترنت، نگرش مثبت‌تری به اینترنت و خودکارآمدی اینترنت داشتند. رابطه معناداری بین خودکارآمدی اینترنت و نگرش کاربران به اینترنت مشاهده شد. اما نتایج پژوهش Sam و همکاران (۲۰۰۵) بازگوکننده آن است که تفاوت معناداری در نگرش به اینترنت در بین دانشجویان دختر و پسر وجود ندارد و بین نگرش کاربران به اینترنت و تجربه استفاده از اینترنت رابطه معناداری ابراز شده است (۷).

Liang (۲۰۰۳) از پژوهش خود نتیجه گرفت که نگرش مثبت نمونه‌ها و حس اعتماد آن‌ها موجب شده که آنان از اینترنت استفاده کنند (۲۰).

ایزمان (۲۰۰۴) از نتایج پژوهش خود در مورد نگرش دانشجویان به اینترنت دریافت که دانشجویان تمایل به استفاده از اینترنت داشتند و نتیجه گرفت که میزان آگاهی افراد به اینترنت، رابطه معناداری با نگرش آنان به اینترنت دارد (۴). Frazee و همکاران نیز نگرش اساتید علوم کشاورزی به اینترنت را مطلوب به دست آورد (۱۲). Yau Yuen نگرش ۳۷ معلم و دانشجو به استفاده از اینترنت برای آموزش را مثبت ارزیابی کردند (۱۴).

Chang و Tung (۲۰۰۸) پژوهشی با عنوان بررسی تمایل رفتاری دانشجویان پرستاری به استفاده از دوره‌های آنلاین بر روی ۲۲۸ دانشجوی پرستاری انجام دادند و نتایج نشان داد که اضطراب کامپیوتر و هزینه مالی، رابطه منفی و خودکارآمدی کامپیوتر، سازگاری، سودمندی درک شده و درک آسانی رابطه مثبت بر تمایل رفتاری به استفاده از اینترنت دارد (۲۱).

بیریسکی و همکاران (۲۰۰۹) نگرش به کامپیوتر و استفاده از اینترنت را در معلمان مقطع ابتدایی در سطح بالا یافتند. اختلاف معناداری بین نگرش به کامپیوتر معلمان و استفاده از اینترنت با سن، کلاس، پایه مدرسه و درآمد خانواده وجود داشت. بین متغیر جنس و استفاده از رایانه اختلاف معناداری وجود نداشت یعنی میزان استفاده دختران و پسران یکسان بود (۱۳).

(۳۳-۶۶٪) و ضعیف (۰-۳۳٪) طبقه‌بندی شد. برای آزمون تئوری فیش‌بین-آیزن و بررسی ارتباط بین عوامل مختلف تئوری از ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن و آزمون‌های رگرسیون ساده، چندگانه و هم خطی چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج میزان عوامل مرتبط در مدل با استفاده و تمایل به استفاده از اینترنت حاکی از این بود که ۷۲٪ واحدها دارای نگرش متوسط به استفاده از اینترنت و ۲۸٪ نگرش خوب به استفاده از اینترنت؛ ۹۲٪ واحدها هنجارهای اجتماعی زیاد به استفاده از اینترنت و ۸٪ هنجارهای اجتماعی متوسط به استفاده از اینترنت؛ ۵۸٪ تمایل زیاد به استفاده از اینترنت و ۴۴٪ تمایل متوسط به استفاده از اینترنت داشتند.

بر اساس نتایج به دست آمده از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، بیشتر نمونه‌ها (۵۶٪) در رده سنی ۴۵-۵۰ سال قرار داشتند. ۶۰٪ واحدها مرد بودند. از بین گرایش‌های کارشناسی ارشد (داخلی جراحی، اطفال، روان‌پرستاری، مدیریت و بیهوشی)، بیشتر واحدهای پژوهش (۶۸٪) گرایش داخلی جراحی داشتند. ۷۶٪ دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۲۴٪ دانشجوی دکتری پرستاری بودند. ۸۴٪ رسمی و ۱۶٪ رسمی آزمایشی بودند. بیشتر نمونه‌ها (۴۰٪) ۱۵-۲۰ سال سابقه کاربالینی داشتند. بیشتر نمونه‌ها (۴۰٪) ۱۵-۲۰ سال سابقه تدریس داشتند. ۶۴٪ مسؤولیت اجرایی و ۳۶٪ بدون مسؤولیت اجرایی بودند. ۶۴٪ دوره آموزشی کار با اینترنت را گذرانده بودند. همه واحدها (۱۰۰٪) مهارت استفاده از ایمیل را داشتند. ۵۲٪ از کار با کامپیوتر احساس اطمینان می‌کردند. ۸۸٪ با زبان برنامه‌ریزی کامپیوتر آشنا نبودند. ۷۸٪ کامپیوتر دستی داشتند. ۷۶٪ به اینترنت پرسرعت و ۷۶٪ به پایگاه اطلاعات حرفه‌ای دسترسی داشتند.

از میان ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، آزمون آماری تی‌مستقل همبستگی معنادار بین جنس با نگرش به استفاده از اینترنت را نشان داد ($p=0/012$)، بدین صورت که مردان نگرش مثبت‌تری به استفاده از اینترنت داشتند ولی جنس با هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت و تمایل به استفاده از اینترنت ارتباط معنادار نداشت. بین

برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه چهار بخشی به منظور اندازه‌گیری عوامل مرتبط با تمایل به استفاده از اینترنت در اعضای هیأت علمی استفاده شد. بخش اول سؤالات پرسش‌نامه مربوط به «ویژگی‌های جمعیت‌شناختی» (متغیرهای خارجی) بود، این ویژگی‌ها به همراه نتایج مربوطه در قسمت یافته‌ها آمده است.

بخش دوم سؤالات «نگرش به استفاده از اینترنت»، بخش سوم «هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت» و بخش پایانی «تمایل افراد به استفاده از اینترنت» را اندازه‌گیری کرد. برای اندازه‌گیری نگرش به استفاده از اینترنت از پرسشنامه ۴۰ عبارتی که توسط حقایق و همکاران (۱۳۸۷) تهیه شده بود و ضریب همسانی درونی کل مقیاس ۰/۹۶ بود، استفاده شد (۲۳). پرسشنامه پژوهش‌گر ساخته برای اندازه‌گیری هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت (هشت عبارت) و تمایل به استفاده از اینترنت (شش عبارت) تهیه شد. سؤالات هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت شامل عباراتی درباره انتظارات همکاران، دانشجویان، مدیر گروه و ریاست دانشکده از عضو هیأت علمی برای استفاده از اینترنت بود. سؤالات تمایل به استفاده از اینترنت شامل عباراتی در مورد تمایل عضو هیأت علمی به استفاده از اینترنت در امور آموزش و غیره است. برای تأیید اعتبار پرسشنامه مربوط به هنجارهای اجتماعی و تمایل به استفاده از اینترنت از نظرات صاحب‌نظران استفاده شد و پایایی آن توسط آزمون آلفای کرونباخ مورد آزمون قرار گرفت. ضریب آلفای کرونباخ سؤالات نگرش به استفاده از اینترنت ۰/۹۱، سؤالات هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت ۰/۸۹، سؤالات تمایل به استفاده از اینترنت ۰/۷۳ و کل سؤالات ۰/۹۳ بود. نحوه امتیازدهی به سؤالات مربوط به عبارات نگرش به استفاده از اینترنت، هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت و تمایل به استفاده از اینترنت در محدوده کاملاً موافقم (۵ امتیاز) تا به شدت موافقم (۱ امتیاز) قرار می‌گرفت. شرکت نمونه‌ها در این مطالعه داوطلبانه و پس از توضیح اهداف مطالعه از تمامی مشارکت‌کنندگان، رضایت آگاهانه کسب شد.

داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS v. 17 در رایانه ثبت شد. نمرات بخش‌های نگرش به استفاده از اینترنت، هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت و تمایل به استفاده از اینترنت به سه سطح خوب (۶۶-۱۰۰٪)، متوسط

یکدیگر آزمون همبستگی انجام شد که همگی معنادار ($p < 0/01$) بودند (جدول شماره ۱).

آزمون رگرسیون ساده و رگرسیون چندگانه با مدل stepwise بین تمام عوامل مدل با یکدیگر انجام شد که نتایج معنادار در جدول شماره ۲ آمده است. در شکل شماره ۲، مدل آزمون شده در این مطالعه با نتایج معنادار نشان داده شده است. با توجه به نتایج، معادل کلی زیردر مورد پیش‌گویی ارتباط تمام عوامل با تمایل به استفاده از اینترنت در این پژوهش حاصل شد.

(سطح تحصیلات) $+2/55$ (هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت) $+0/31$ $-10/24$ = تمایل به استفاده از اینترنت.

میزان تحصیلات نیز با تمایل به استفاده از اینترنت همبستگی معنادار مشاهده شد ($p = 0/014$) بدین معنی که هر چه تحصیلات بالاتر بود تمایل به استفاده از اینترنت افزایش داشت. ولی با هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت و نگرش به استفاده از اینترنت همبستگی معنادار نداشت. بین سابقه کار بالینی و نگرش به استفاده از اینترنت نیز همبستگی ($p = 0/003$ و $r = 0/56$) مشاهده شد، آن‌هایی که سابقه کار بالینی بیشتری داشتند، نگرش مثبت‌تری به استفاده از اینترنت داشتند.

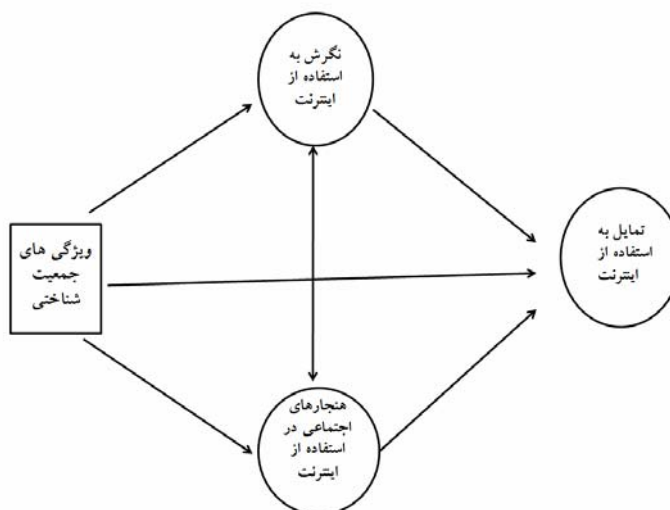
برای بررسی وجود ارتباط بین عوامل اصلی مدل (نگرش به استفاده از اینترنت، هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت، تمایل به استفاده از اینترنت) دو به دو با

جدول ۱- همبستگی عوامل مهم مدل

عامل	نگرش به استفاده از اینترنت	هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت	تمایل به استفاده از اینترنت
نگرش به استفاده از اینترنت	-		
هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت	** $0/52$	-	
تمایل به استفاده از اینترنت	** $0/46$	** $0/55$	-

- $p < 0.01$ با دو ستاره مشخص شده است.

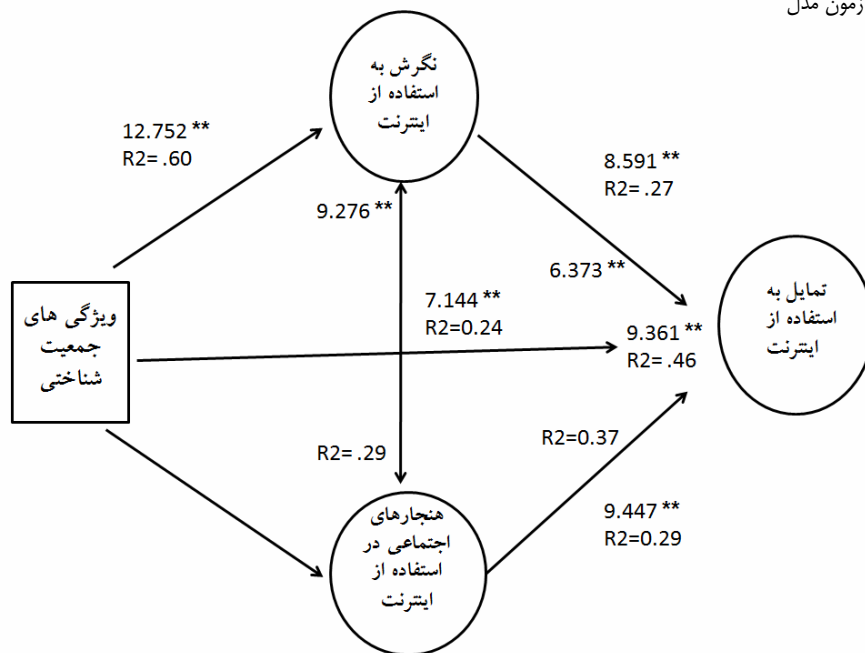
شکل ۱- مدل مورد استفاده برای مطالعه

جدول ۲- نتایج آزمون‌های رگرسیون خطی و چندگانه برای پیش‌گویی ارتباط بین متغیرها

متغیرها	R	R square	B	F	p-value
نگرش به استفاده از اینترنت و تمایل به استفاده از اینترنت	۰/۵۲	۰/۲۷	۱۱/۲۲	۸/۵۹۱	۰/۰۰۸
هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت و تمایل به استفاده از اینترنت	۰/۵۴	۰/۲۹	۱۱/۹۶	۹/۴۴۷	۰/۰۰۵
نگرش به استفاده از اینترنت و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت	۰/۵۴	۰/۲۹	۱۴/۷	۹/۲۷۶	۰/۰۰۶
نگرش به استفاده از اینترنت و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت با تمایل به استفاده از اینترنت	۰/۶۱	۰/۳۷	۷/۷۰	۶/۳۷۳	۰/۰۰۷
ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و نگرش به استفاده از اینترنت	۰/۳۶	۰/۶۰	۱۴۱/۸۲۳	۱۲/۷۵۲	۰/۰۰۲
ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و تمایل به استفاده از اینترنت	۰/۴۹	۰/۲۴	۲۰/۸۵۱	۷/۱۴۴	۰/۰۱۴
ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، نگرش به استفاده از اینترنت و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت با تمایل به استفاده از اینترنت	۰/۶۸	۰/۴۶	۱۰/۲۵	۹/۳۶۱	۰/۰۰۱

شکل ۲- نتایج آزمون مدل

بحث

پژوهش‌های فریز (۱۲) و یاو یوان (۱۴) و بیریسکی (۱۳) حاکی از نگرش مطلوب و بالا به استفاده از اینترنت در نمونه‌های پژوهش‌هایشان است ولی در این مطالعه، در بیشتر نمونه‌ها میزان نگرش به استفاده از اینترنت در حد متوسط بود یعنی بیشتر نمونه‌ها باور مثبت و اعتماد بالایی نسبت به استفاده از اینترنت ندارند. باید توجه داشت که نگرش مثبت به استفاده از اینترنت موجب ایجاد حس اعتماد و استفاده از اینترنت می‌شود (۲۰) پس باید به عواملی که با نگرش به استفاده از اینترنت نمونه‌ها ممکن است همبستگی داشته‌باشد، توجه نمود. ایزمان (۴) همبستگی معناداری را بین میزان آگاهی افراد به اینترنت و نگرش به

استفاده از اینترنت را مشاهده کرد که در این رابطه با برگزاری کارگاه‌های آموزشی می‌توان آگاهی را افزایش داد.

اما هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت آن‌ها زیاد بود، یعنی اعضای هیأت علمی از جانب افرادی همچون دانشجوینان، همکاران، مدیر گروه و ریاست دانشکده ملزم به استفاده از اینترنت هستند و این فشارها با وجود نگرش متوسط به استفاده از اینترنت در بیشتر نمونه‌ها می‌تواند موجب تنش ناشی از اینترنت شود که لاروس (۱۹) بیان می‌دارد که بین تنش ناشی از اینترنت با استفاده از اینترنت و تجربه اینترنتی (استفاده از اینترنت) ارتباط معنادار منفی وجود دارد. تونگ و چاو چنگ (۲۱) از مطالعه خود دریافتند که اضطراب کامپیوتر و هزینه مالی،

هنجارهای اجتماعی بیشتر نمونه‌ها بالاست، پس با افزایش نگرش مثبت می‌توان تمایل به استفاده از اینترنت را افزایش داد.

در رابطه با هدف «تعیین همبستگی بین متغیر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی با نگرش به استفاده از اینترنت» یافته‌ها نشان داد که تنها بین متغیر جنس و سابقه کار بالینی ارتباط معنادار مشاهده شد بدین صورت که مردان و آن‌هایی که سابقه کار بالینی بیشتری داشتند، نگرش مثبت‌تری به استفاده از اینترنت داشتند. یو و تسایی (۲۰۰۵) نیز دریافتند که دانشجویان پسر نسبت به دختران نگرش مثبت‌تری به استفاده از اینترنت به اینترنت داشتند. اما در همین راستا سام و همکارانش (۲۰۰۵) تفاوت معناداری در نگرش به اینترنت بین دانشجویان دختر و پسر مشاهده نکردند. تسایی (۲۰۰۲) نیز در پژوهش خود تفاوت معناداری در نگرش کاربران به اینترنت بین دختران و پسران مشاهده نکرد (۷) و بیربسیکی (۲۰۰۹) بین متغیر جنس و استفاده از رایانه ارتباط معناداری مشاهده نکرد (۱۳). آزمون آماری نشان داد که سابقه کار بالینی می‌تواند پیش‌گوکننده نگرش به استفاده از اینترنت باشد پس هر چه سابقه کار بالینی بیشتر باشد، نگرش مثبت به استفاده از اینترنت افزایش می‌یابد که این نکته قابل توجه مدیران است که می‌توانند با برنامه‌ریزی برای کار بالینی مربیان پرستاری به افزایش تجربه بالینی و در نهایت بر نگرش به استفاده از اینترنت در آن‌ها مؤثر باشند.

هیچ‌کدام از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پیش‌گویی‌کننده برای هنجارهای اجتماعی استفاده از اینترنت نبود یعنی تفاوت این ویژگی‌ها نتوانسته بود بر میزان هنجارهای اجتماعی تصور شده تأثیر بگذارد.

از بین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، سطح تحصیلات توانست عامل پیش‌گویی‌کننده برای تمایل به استفاده از اینترنت باشد و هرچه تحصیلات بیشتر بود، تمایل افزایش یافت.

بررسی ارتباط ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، نگرش به استفاده از اینترنت و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت با تمایل نشان داد که هرچه هنجارهای اجتماعی و سطح تحصیلات بیشتر بود، تمایل افزایش یافت.

رابطه منفی با خودکارآمدی کامپیوتر دارد، همچنین سازگاری، سودمندی درک شده و درک آسانی رابطه مثبت با تمایل رفتاری به استفاده از اینترنت دارد. تمایل متوسط به استفاده از اینترنت در حدود نیمی از نمونه‌ها شاید به دلیل همین هنجارهای زیاد و نگرش متوسط به استفاده از اینترنت باشد.

بحث در مورد یافته‌ها بر اساس مدل رفتار منطقی (همبستگی و ارتباط نگرش و هنجارهای اجتماعی با تمایل):

در مورد هدف «تعیین همبستگی بین نگرش به استفاده از اینترنت با تمایل به استفاده از اینترنت» آزمون آماری نگرش را به عنوان عامل پیش‌گوکننده برای تمایل مشخص نمود. یعنی هر چه نگرش به استفاده از اینترنت در فرد مثبت‌تر بود، تمایل به استفاده از اینترنت بیشتری داشت مشابه این نتیجه در نتایج پژوهش تسایی و همکاران (۲۰۰۱)، لاروس و همکاران (۲۰۰۱)، سام و همکاران (۲۰۰۵) و لووان و همکاران (۲۰۰۵) آمده است که همبستگی معناداری بین نگرش به استفاده از اینترنت کاربران و تجربه استفاده از اینترنت وجود داشت (۱۹ و ۷). لیانگ (۲۰۰۳) نیز چنین بیان می‌کند که در پژوهش خود دریافته است که نگرش مثبت نمونه‌ها به استفاده از اینترنت و داشتن حس اعتماد موجب استفاده آنان از اینترنت شده است (۲۰).

نتایج در مورد هدف دیگر نشان داد که هنجارهای اجتماعی، عامل پیش‌گوکننده برای تمایل به استفاده از اینترنت بودند یعنی هر چه درخواست همکاران، مدیر گروه، رئیس دانشکده و دانشجویان از اعضای هیأت علمی برای استفاده از اینترنت بیشتر بوده، تمایل آنان به استفاده از اینترنت افزایش یافته است.

نگرش به استفاده از اینترنت عامل پیش‌گوکننده برای هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت بود یعنی هر چه فرد نگرش به استفاده از اینترنت مثبت‌تر و بالاتری داشته باشد، بیشتر خود را ملزم به استفاده از اینترنت تصور می‌کند.

نتایج آماری قابلیت پیش‌گویی دو عامل نگرش به استفاده از اینترنت و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت با تمایل به استفاده از اینترنت را نشان داد. یعنی با افزایش این دو عامل انتظار می‌رود که تمایل با استفاده از اینترنت بیشتر شود. با در نظر گرفتن این موضوع که

نتیجه‌گیری

افزایش نگرش مثبت و هنجارهای اجتماعی به استفاده از اینترنت منجر به افزایش تمایل به استفاده از اینترنت (عوامل مدل رفتار منطقی) می‌شود. تلاش برای افزایش نگرش مثبت به استفاده از اینترنت با افزایش آگاهی به صورت دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی توصیه می‌شود.

از محدودیت‌های این مطالعه حجم نمونه کم است که انجام پژوهش در سطح وسیع‌تر توصیه می‌شود.

تشکر و قدردانی

از ریاست محترم و کلیه اعضای هیأت علمی دانشکده پرستاری مورد مطالعه به دلیل همکاری و شرکت در طرح، مذکور تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- 1 - Colley A, and Comber C. Age and gender differences in computer use and attitudes among secondary school students: What has changes? Educational Research. 2003; 45(2): 155-65.
- 2 - Kadjevich D. Gender differences in computer: attitude among ninth grade students. Journal of Educational Computing Research. 2000; 22(2): 145-54.
- 3 - Tsai CC. Adolescents' perceptions toward the Internet: A 4-T framework. Cyber Psychology & Behavior. 2004; 7(4): 458-463.
- 4 - Isman A. Attitudes of students towards Internet. Turkish Online Journal of Distance Education 2004, 5(4): 340-360.
- 5 - Ajzen I. Attitudinal vs. normative messages: An investigation of the differential effects of persuasive communications on behavior. Sociometry, 1971, 34, 263-280.
- 6 - Edutechwiki.unige.ch/en/Theory of reasoned action. Available at: en.wikipedia.org. 4/12/2009
- 7 - Zaki Muhammad Ali, Testing and validation for internet attitude scale among male and female students at Isfahan University and University of Medical Science, Sciences and Information Technology, 22, No (1&2), 2006. Available at: www.sid.ir. [Persian]
- 8 - F. George J., Influences on the intent to make internet purchases, Internet Research Journal, 12(2), 165-180.
- 9 - Denison J. Behavior change - A summary of four major theories, 1996, Available at: <http://ww2.fhi.org/en/aids/aidschap/aidspubs/behres/bcr4theo.html> (9 of 13) 11/12/2004 4:51:45 AM.
- 10 - Bos A, Hoogstraten J, Prahl-Andersen B. The theory of reasoned action and patient compliance during orthodontic treatment, Community Dentistry and Oral Epidemiology, Volume 33 Issue 6, Pages 419-426., Published Online: 25 Oct 2005.
- 11 - H. Taplin S., E. Barlow W., Ludman E., MacLehos R., M. Meyer D., Seger D., Herta D., Chin C., Curry S., Testing Reminder and Motivational Telephone Calls to Increase Screening Mammography: a Randomized Study, JNCI: Journal of the National Cancer Institute. 2000; 92(3): 233-242; doi:10.1093/jnci/92.3.233.
- 12 - Frazee S, Frazee D, Kieth L, Baker M. TEXAS AGRICULTURE TEACHERS' ATTITUDE TOWARD AND STAGE OF ADOPTION OF THE INTERNET, 62-73. Available at: pubs.aged.tamu.edu/jsaer/pdf/Vol52/52-02-062.pdf. 20/8/2009.
- 13 - Birisct S, Metin M, Karakas M. Prospective Elementary Teachers' Attitudes Toward Computer and Internet Use: A Sample from Turkey, World Applied Sciences Journal. 2009; 6(10): 1433-1440. Available at: [idosi.org/wasj/wasj6\(10\)/20.pdf](http://idosi.org/wasj/wasj6(10)/20.pdf)
- 14 - Yau Yuen Y, May C, Winnie S, Eric T. Using the Internet for Education: Training for Student-Teachers, Available at: www.ied.edu.hk/has/webauth/4hkws/index.htm. 20/8/2009.
- 15 - Moisil I. A model of the student behaviour in a virtual educational environment., Int. J. of Computers, Communications & Control, Vol. III, Suppl. issue: Proceedings of ICCCC 2008, 108-115.
- 16 - Hox J, Leeuw ED, Vorst H. A Reasoned Action Explanation for survey nonresponse, International Perspectives on Nonresponse., Helsinki: Statistics Finland, 1996, 101-110.
- 17 - P. Shakeshaft A, Frankish CJ. Using patient-driven computers to provide cost-effective prevention in primary care: a conceptual framework, Health Promotion International. 2003; 18(1): 67-77.
- 18 - Gollwitzer PM. Implementation intentions: Strong effects of simple plans. American Psychologist. 1999; 54 (7): 493-503.

- 19 - LaRose, R., M. S. Eastin, J. Gregg. Reformulating the Internet paradox: Social cognitive explanations of internet use and depression. *Journal of Online Behavior*, 2001.1(2). <http://www.behavior.net/job/v1n1/paradox.html>.
- 20 - Liang G. Surveying internet usage and impact in twelve Chinese cities, Research Center for Social Development Chinese Academy of Social Sciences, The CASS internet report, 2003.
- 21 - Tung FC, Chang SC. Nursing students' behavioral intention to use online courses: A questionnaire survey, *International Journal of Nursing Studies*, 2008, 45(9), 1299-1309.
- 22 - Teo T. The Impact of Subjective Norm and Facilitating Conditions on Pre-Service Teachers' Attitude toward Computer Use: A Structural Equation Modeling of an Extended Technology Acceptance Model, *Journal of Educational Computing Research*, 2009, 40(1), 89 – 109.
- 23 - Haghayegh Sayyedabbas, Kajbaf Mohammadbagher, Shabani Ahmad, Nikbakht Mohammad, Farahani Hojattolahe; Analysis of psychometrics properties of internet attitude Scale (IAS_40), *Health Information Management*. 5 (1), 2008: 29-58 [Persian].

Study of factors relation to internet use with usage of internet by teachers according to Theory of Reasoned Action

Mokhtari Nouri¹ J (MSc.) - Zohari² S (MSc.) - Yaghmai³ F (Ph.D) - Ebadi⁴ A (Ph.D) - Yoldashkhan⁵ M (MSc.).

Introduction: Due to the necessity of using the Internet as a source of important information by scientific community is increasing, thus determining the factors affecting faculty member's intention to use the Internet according to their position must be knowledge and important sources of information are familiar, has been considered. Therefore this study to determine the rate and factors relation to use the Internet to use intention by faculty members based on the theory of reasoned action was done.

Methods: This descriptive correlation study that was conducted in 1388, the theory of rationed action was selected as the theoretical foundation and relation of the three factors: attitude to internet use, subjective norms to internet use and external variables (demographic characteristics) with intention to use the internet was measured. Sampling method was sensuous and samples included all faculty members of the one of school of Nursing consisting of 29 persons. For attitude measurement to use the internet was used validated and reliable questionnaire 40 items and measurement of subjective norms to use the internet (8 items) and intention to use the internet (6 items) was done by making researcher questionnaire after acquisition of validity and reliability. Statistics tests were performed as Spearman, Pearson, Linear Regression Analysis, Multiple Regression Analysis and Multicollinearity analysis.

Results: In most samples, attitude was average and subjective norms were high and in half the samples, intention to the internet was average. According to the theory of reasoned action, between attitude and subjective norms to use of internet was existed direct correlation and was predictable ($P < 0.01$). Significant correlation between gender and attitude to use of internet ($P = 0.012$) and also level of education had significant correlation with intention ($P = 0.014$). Also between clinical experience and attitude to use of internet was seen correlation ($r = 0.56$, $P = 0.003$).

Conclusion: Increasing of positive attitude and subjective norms to internet use will culminate intention to internet use (factors of the Theory of reasoned action).

Key words: Attitude to internet use, Subjective norms to internet use, Intention to internet use, Theory of reasoned action, faculty members

1 - Corresponding author: Ph.D Candidate of Nursing Education, Department of Nursing, Baghiatahllah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

e-mail: jamilmokhtari@yahoo.com

2 - Ph.D Candidate of Nursing Education, Department of Nursing, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

3 - Ph.D in Public Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

4 - Ph.D in Nursing Education, Baghiatahllah University of Medical Sciences, Tehran, Iran

5 - MSc. in Aneasthesia, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran